

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 2/2012-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 7. marca 2012 predbežne prerokoval návrh skupiny 40 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, zastúpených advokátom JUDr. R. M., B., na začatie konania o súlade ustanovení

– článku II bodu 1 zákona č. 467/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a 2, čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

– článku II bodu 6, bodu 7, bodu 8, bodu 9, bodu 10, bodu 11, bodu 12, bodu 13, bodu 14, bodu 15, bodu 16, bodu 17, bodu 18, bodu 19, bodu 20, bodu 21, bodu 22, bodu 23, bodu 24, bodu 25 a bodu 28 zákona č. 467/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 13 ods. 1, 3 a 4, čl. 30 ods. 1, 3 a 4, čl. 141 ods. 1 a 2 a čl. 141a ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky, s čl. 25 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

– článku III bodu 2 a bodu 5 zákona č. 467/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony s čl. 1 ods. 1,

čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 13 ods. 1, 3 a 4, čl. 30 ods. 1, 3 a 4, čl. 141 ods. 1 a 2 a čl. 141a ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky, čl. 25 písm. b) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

– článku III bodu 9 zákona č. 467/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a 2 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a takto

r o z h o d o l :

1. Návrh skupiny 40 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky **p r i j í m a** na ďalšie konanie.

2. **P o z a s t a v u j e** účinnosť ustanovení čl. II bodu 6, bodu 7, bodu 8, bodu 9, bodu 10, bodu 11, bodu 12, bodu 13, bodu 14, bodu 15, bodu 16, bodu 17, bodu 18, bodu 19, bodu 20, bodu 21, bodu 22, bodu 23, bodu 24, bodu 25 a bodu 28 a čl. III bodu 2 a bodu 5 zákona č. 467/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 24. januára 2012 doručený návrh skupiny 40 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „skupina poslancov“ alebo „navrhovatelia“) na začatie konania o súlade ustanovení čl. II bodu 1 zákona č. 467/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších

predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej aj „zákon č. 467/2011 Z. z.“ alebo „napadnutý predpis“) s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a 2, čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), čl. II bodu 6, bodu 7, bodu 8, bodu 9, bodu 10, bodu 11, bodu 12, bodu 13, bodu 14, bodu 15, bodu 16, bodu 17, bodu 18, bodu 19, bodu 20, bodu 21, bodu 22, bodu 23, bodu 24, bodu 25, bodu 28 zákona č. 467/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 13 ods. 1, 3 a 4, čl. 30 ods. 1, 3 a 4, čl. 141 ods. 1 a 2 a čl. 141a ods. 1 písm. a) ústavy, čl. 25 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) a s čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. III bodu 2 a bodu 5 zákona č. 467/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 13 ods. 1, 3 a 4, čl. 30 ods. 1, 3 a 4, čl. 141 ods. 1 a 2 a čl. 141a ods. 1 písm. a) ústavy, čl. 25 písm. b) medzinárodného paktu a s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj ustanovení čl. III bodu 9 zákona č. 467/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a 2 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) ústavy a s čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Navrhovatelia podali návrh na začatie konania o súlade zákona č. 467/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [čl. I], ale ktorým sa mení a dopĺňa aj zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnej rade“) [čl. II] a zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) [čl. III], pretože podľa ich názoru vzniká pochybnosť o ich súlade s ústavou a medzinárodnými štandardmi, ktorými sa garantuje nezávislosť súdnictva i sudcov.

Navrhovatelia odôvodnili svoj návrh s poukazom na princíp del'by moci, kde súdna moc je ďalšou zložkou štátnej moci pôsobiacej popri moci zákonodarnej a výkonnej. Určujúcim znakom súdnej moci je jej nezávislosť na iných zložkách štátnej moci. Preto nezávislosť súdnictva a sudcovská nezávislosť predstavujú ústavné princípy ako základné atribúty výkonu spravodlivosti v každej demokratickej spoločnosti. Iba skutočne nezávislí,

právmocami disponujúci a nestranní sudcovia môžu zabezpečiť dôslednú ochranu práv občanov a spoločnosti. Podľa navrhovateľov napadnuté ustanovenia zákona č. 467/2011 Z. z. vyvolávajú pochybnosť o ich súlade s ústavou i medzinárodnými štandardmi, ktoré garantujú nezávislosť súdnictva a sudcov. Navrhovatelia odôvodnili svoj návrh s poukazom na judikatúru ústavného súdu, koncepciu materiálneho štátu, ako aj európskych dohovorov týkajúcich sa nezávislosti súdnej moci. Navrhovatelia v návrhu napádajú tie časti zákona č. 467/2011 Z. z., ktorými sa odníma Súdnej rade Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“) pôsobnosť schvaľovať zásady výberových konaní na obsadenie funkcie sudcu, funkčného postupu sudcov na sudy vyššieho stupňa a na ustanovovanie do vyšších sudcovských funkcií, hodnotenia sudcov a výberových konaní na funkcie predsedov a podpredsedov súdov [čl. II bod 1], ktorými boli zavedené zmeny pri voľbách členov súdnej rady sudcami v dôsledku zavedenia volebných obvodov podľa tzv. regionálneho princípu [čl. II bod 6, bod 7, bod 8, bod 9, bod 10, bod 11, bod 12, bod 13, bod 14, bod 15, bod 16, bod 17, bod 18, bod 19, bod 20, bod 21, bod 22, bod 23, bod 24, bod 25 a bod 28], ktorými bola zavedená nezlučiteľnosť funkcie predsedu a podpredsedu súdu s funkciou člena súdnej rady [čl. III bod 2, bod 5] a ktorými sa splnomocňuje ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) ustanoviť náležitosti výberových konaní na funkciu predsedu súdu a spôsob ich vykonania [čl. III bod 9].

Vzhľadom na to, že pri predbežnom prerokovaní návrhu sa rozhoduje len o prijatí návrhu na ďalšie konanie, pri ktorom ústavný súd skúma existenciu predovšetkým procesných dôvodov, pre ktoré je možné návrh odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), nepovažuje ústavný súd za nevyhnutné podrobne opisovať celú argumentáciu navrhovateľov uvedenú v rozsiahlom odôvodnení ich návrhu.

Navrhovatelia navrhli, aby ústavný súd vo veci samej rozhodol takýmto nálezom:

„Ustanovenie článku II bod 1 zákona č. 467/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony nie je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a 2, čl. 141a ods. 4 písm. a/ a b/ a čl. 144 ods. 1 Ústavy SR a s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ustanovenia článku II bod 6, bod 7, bod 8, bod 9, bod 10, bod 11, bod 12, bod 13, bod 14, bod 15, bod 16, bod 17, bod 18, bod 19, bod 20, bod 21, bod 22, bod 23, bod 24, bod 25, bod 28 zákona č. 467/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 13 ods. 1, 3 a 4, čl. 30 ods. 1, 3 a 4, čl. 141 ods. 1 a 2 a čl. 141a ods. 1 písm. a/ Ústavy SR, s čl. 25 Medzinárodného paktu občianskych a politických práv a s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ustanovenia článku III bod 2, bod 5 zákona č. 467/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 13 ods. 1, 3 a 4, čl. 30 ods. 1, 3 a 4, čl. 141 ods. 1 a 2 a čl. 141a ods. 1 písm. a/ Ústavy SR, s čl. 25 písm. b/ Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ustanovenie článku III bod 9 zákona č. 467/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony nie je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a 2 a čl. 141a ods. 4 písm. a/, b/ Ústavy SR a s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Navrhovatelia súčasne požiadali o pozastavenie účinnosti ustanovení čl. II bodu 6, bodu 7, bodu 8, bodu 9, bodu 10, bodu 11, bodu 12, bodu 13, bodu 14, bodu 15, bodu 16, bodu 17, bodu 18, bodu 19, bodu 20, bodu 21, bodu 22, bodu 23, bodu 24, bodu 25, bodu 28 zákona č. 467/2011 Z. z. a čl. III bodu 2 a bodu 5 zákona č. 467/2011 Z. z. Uvedené ustanovenia zaviedli zmeny pri voľbách členov súdnej rady sudcami v dôsledku tzv.

regionálneho princípu a zároveň nimi bola zavedená nezlučiteľnosť funkcie predsedu a podpredsedu súdu s funkciou člena súdnej rady. Napadnutá právna úprava podľa navrhovateľov porušuje rovnosť aktívneho a pasívneho volebného práva sudcov v zmysle čl. 30 ods. 1, 3 a 4 ústavy a tiež diskriminuje predsedov a podpredsedov súdov (ako sudcov) pri uchádzaní sa o inú verejnú funkciu pre ich postavenie orgánov riadenia a správy súdov. Pri rovnosti volebného práva je však neprípustné umožniť postup obmedzujúci základné práva občana na prístup k voleným a iným verejným funkciám. Navrhovatelia dali do pozornosti ústavného súdu skutočnosť, že súdnej rade v súčasnom zložení uplynie volebné obdobie 28. júna 2012, preto má predseda súdnej rady povinnosť vyhlásiť voľby členov súdnej rady najneskôr 27. marca 2012. Pokiaľ by ústavný súd rozhodol o neústavnosti napadnutej úpravy volieb členov súdnej rady sudcami po týchto voľbách, výrazne by sa tým spochybnila legitimita súdnej rady, pretože by sa jej členmi stali sudcovia zvolení spôsobom, ktorý porušuje ústavou a medzinárodnými dohovormi garantované práva. Tým by zároveň vznikli pochybnosti aj o schopnosti súdnej rady reálne zaručiť nezávislosť súdnej moci, čo je jej ústavným poslaním.

II.

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný

súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ústavný súd návrh skupiny poslancov predbežne prerokoval a zistil, že na jeho prerokovanie má ústavou zverenú právomoc, návrh má zákonom predpísané náležitosti, nie je neprípustný a je podaný oprávnenými osobami. Pri predbežnom prerokovaní návrhu skupiny poslancov sa ústavný súd bližšie zaoberal aj otázkou, či návrh nie je zjavne neopodstatnený. Pri posúdení návrhu z pohľadu tohto zákonného kritéria ústavný súd dospel k záveru, že návrh navrhovateľov nie je zjavne neopodstatnený a jeho náležité posúdenie zo všetkých relevantných aspektov súladu, prípadne nesúladu napadnutých ustanovení zákona č. 467/2011 Z. z. s ústavou, dohovorom a medzinárodným paktom vyžaduje, aby bol prijatý na ďalšie konanie. Ústavný súd preto týmto uznesením rozhodol o prijatí návrhu skupiny poslancov na ďalšie konanie (bod 1 výroku tohto uznesenia).

III.

Podľa čl. 125 ods. 2 ústavy ak ústavný súd prijme návrh na ďalšie konanie, môže pozastaviť účinnosť napadnutých právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva a slobody, ak hrozí značná hospodárska škoda alebo iný vážny nenapraviteľný následok.

Navrhovatelia navrhli, aby ústavný súd pozastavil účinnosť tých ustanovení zákona č. 467/2011 Z. z., ktoré menia podmienky pri voľbách členov súdnej rady sudcami a zavádzajú nezlučiteľnosť funkcie predsedu a podpredsedu súdu s funkciou člena súdnej rady. Funkčné obdobie členov súdnej rady volených sudcami uplynie 28. júna 2012 a voľby sa musia uskutočniť najneskôr 30 dní pred týmto termínom, t. j. najneskôr 28. mája 2012, no predseda súdnej rady ich musí vyhlásiť najneskôr 60 dní pred ich konaním. Pokiaľ by ústavný súd po konaní týchto volieb vyslovil nesúlad napadnutých ustanovení s ústavou, medzinárodným paktom a dohovorom, vyvolalo by to vážne pochybnosti o legitimitate súdnej rady. Členmi súdnej rady ako ústavného orgánu by boli sudcovia, pri voľbe ktorých boli porušené práva voličov (sudcov) na slobodnú voľbu svojich zástupcov a sudcom

vykonávajúcej funkciu predsedu a podpredsedu súdov bolo odňaté právo uchádzať sa o členstvo v tomto orgáne. Tým by mohli vzniknúť pochybnosti o tom, či takto zvolení členovia súdnej rady sú skutočne zástupcami sudcov, keď navyše predsedovia a podpredsedovia súdov boli z okruhu kandidátov vylúčení. Nezvratným následkom týchto volieb by boli členovia súdnej rady so statusom protiústavnosti.

Na základe uvedeného preto ústavný súd prihliadnuc na hrozbu vzniku nenapraviteľného následku, rozhodol o pozastavení účinnosti niektorých napadnutých ustanovení zákona č. 467/2011 Z. z. tak, ako to vyplýva z bodu 2 výroku tohto uznesenia.

Rozhodnutie o pozastavení účinnosti niektorých ustanovení zákona č. 467/2011 Z. z. uvedených v bode 2 výroku sa stane všeobecne záväzným (právoplatným) dňom jeho vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Platnosť rozhodnutia o pozastavení účinnosti niektorých ustanovení zákona č. 467/2011 Z. z. zanikne vyhlásením rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej, ak toto rozhodnutie o pozastavení účinnosti ústavný súd už predtým nezrušil, pretože pominuli dôvody, pre ktoré bolo prijaté (čl. 125 ods. 5 ústavy).

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde k tomuto rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudkyňa Ľudmila Gajdošíková.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. marca 2012